

Týždeň s Dagom Danišom: Protesty sa zvrhli do násilností a rabovania

- CZ24 News | 5. června 2020

Sedem dní v skratke: 1. V Spojených štátoch vypukli najväčšie nepokoje za posledných 50 rokov. 2. Na problémy by sa mala pripraviť aj Európa. 3. Generálna prokuratúra kope za Jankovskú. 4. Čína prvýkrát otvorene pripustila, že nový koronavírus nemusel mať pôvod na trhu so zvieratami.

1. Oheň

Spojené štáty zažívajú šok, na aký neboli zvyknuté od čias Martina Luthera Kinga. Protesty Američanov v Minnesote sa rozšírili do viacerých miest vrátane Washingtonu a New Yorku. A celkom sa zvrhli: do násilností, rabovania obchodov, zapalovania áut, strelby. Vo viacerých štátoch musela zasahovať národná garda.

Rozbuškou protestov bola policajná akcia, po ktorej prišiel o život Afroameričan George Floyd. Policajt mu pri zadržaní klačal na krku. Podľa súkromnej pitvy, ktorú si objednala rodina, sa Floyd zadusil po tvrdom policajnom zákroku. Policajné zdroje zas pôvodne tvrdili, že Floydovi zlyhalo srdce. Trpel vraj srdcovým ochorením a pred zadržaním mal užiť drogy...

Keď sa protesty Američanov zvrhli do násilností a rozšírili sa do Washingtonu, prezidenta Trumpa museli na hodinu preventívne ukryť v bunkri Bieleho domu. Neskôr nechal Trump rozhnať demonštrantov a guvernérovi vyzval na tvrdší postup a obnovenie poriadku, inak nasadí armádu.

Opoziční Demokrati Trumpa obvinili, že zasiahol silou proti „pokojnej demonštrácii“ len preto, aby sa potom nechal na námestí odfotiť s Bibliou v ruke. Zabudli však dodať, že pokojný začiatok mala aj demonštrácia v St. Luis – neskôr však protest prerástol do krvavých násilností, pri ktorých boli postrelení štyria policajti.

Začiatkom týždňa násilnosti zasiahli aj New York a jeho centrum Manhattan. Mladí demonštranti sa zamerali na ničenie a rabovanie luxusných obchodov. Úrady museli vyhlásiť zákaz vychádzania vo večerných a nočných hodinách.

Viacerí americkí komentátori tvrdia, že násilnosti sú politicky zneužívané, resp. „profesionálne organizované“. [Pravicová scéna obviňuje extrémistickú ľavicu](#) či Georgea Sorosa. Ľavicová zas vidí za rabovaním sprisahanie „bielych radikálov“ alebo Rusov, ktorí sa vraj pokúšajú destabilizovať Spojené štáty...

V oboch prípadoch ide o špekulácie, ktoré nie sú potvrdené. A nie sú ani veľmi pravdepodobné. Výbuch nepokojov takéhoto rozsahu sa nedá plánovať a centrálnie organizovať.

Dá sa však zneužiť.

Za protestmi a rabovaním je zrejme pandemická kríza, ktorá sa v Spojených štátoch veľmi rýchlo preklapila do ekonomickej. Desiatky miliónov Američanov ostali bez práce. A aj mnohí z tých, ktorí pracujú, majú problémy platiť účty. Kombinácia radikálnych karanténnych pravidiel (obmedzovanie slobody, zábavy, masových športových akcií) a existenčných problémov viedla k nepokojom, ktoré nevie účinne potlačiť ani národná garda.

Ďalším problémom je zvyk desiatok miliónov Američanov držať strelné zbrane. Pre obranu svojich majetkov a práv...

Tento týždeň ukázal, že súdržnosť a stabilita americkej spoločnosti je krehká. A výbušná. Hlavne počas kríz, ktoré prehľbujú drastické rozdiely v životnej úrovni medzi kvalitne zabezpečenou elitou a tými, na ktorých sa roky zabúda.

2. Európa

Dobrou správou je, že Európa krízu zvláda o poznanie lepšie. Násilné protesty sa jej – zatiaľ – vyhýbajú. Zrejme za to vďaka pevnejšiemu sociálnemu systému, ktorý neumožňuje vykopnúť ľudí z práce zo dňa na deň. A ošetrovať ich o prístup k zdravotnej starostlivosti či základným dávkam.

Nezamestnanosť po koronakríze rastie v Európe len pomaly. Bez skokov a šokov, ktoré postihli milióny Američanov.

Napriek tomu by sme sa v Európe mali pripravovať na to, že násilné nepokoje neostanú len izolovaným americkým problémom.

Viacere európske vlády – vrátane slovenskej – podceňujú fakt, že koronakríza zásadne narušila rovnováhu. Mnohí neprišli o nič. Iní zas padli na kolená a stratili príjmy, životný štandard, perspektívu.

Riešením tohto problému nie sú almužny od vlád.

Riešením je čo najskôr a čo najrýchlejšie uvoľniť obmedzenia, ktoré dusia obchod, spotrebu, podnikanie a ekonomiku. Teda: treba vrátiť deti do škôl. A ich rodičov do práce.

Lebo takto tu máme formálne núdzový stav, pre ktorý od júna chýbajú akékoľvek dôvody. A ktorý celkom zbytočne produkuje ľudí v núdzi.

3. Na strane Jankovskej

Monika Jankovská – symbol justičnej korupcie a zneužívania moci – môže z obvinení vyviaznuť len s podmienkou alebo symbolickým trestom. Generálna prokuratúra, konkrétne prokurátorka Kováčiková totiž tvrdí, že „obvinená nekonala v postavení verejného činiteľa“. Nemal by jej hroziť trest do 12 rokov, ale výrazne nižší.

Kováčikovej tvrdenia vyzerajú ako nadpráca v prospech Jankovskej. Ak by sa tento právny názor presadil, stíhanie verejných činiteľov za zneužívanie právomoci a korupciu by bolo takmer nemožné.

Prokurátorka argumentuje tým, že Jankovská ako štátna tajomníčka ministerstva spravodlivosti nemala dosah na sudkyňu, ktorú nútila rozhodnúť miliónový spor o zmenky v prospech Kočnera. Čiže úplatok jej mala ponúkať len ako súkromná osoba.

Formálne to sedí. Reálne nie.

Malý príklad: bývalý predseda vlády (nebudeme ho menovať) sa mohol obohatiť o desiatky miliónov eur. Provízie mohol mať uložené v zahraničí, povedzme v čínskej „private equity“, ktorá spravovala aktíva bohatých Slovákov a Čechov a investovala ich v Česku a na Slovensku. Luxusné nehnuteľnosti v Bratislave a okolí mohol mať formálne napísané na známych...

Väčšiu časť z desiatok miliónov eur pritom zrejme nezarábal priamo cez svoj úrad a cez priame právomoci. Fungovalo to inak. Uplatňoval vplyv „šéfa“, ktorý patril k jeho verejnej funkcii. Poslúchali ho aj tí, ktorí neboli jeho podriadení a na ktorých nemal formálny dosah.

Podobne pracovala aj Jankovská, ktorá sa Kočnerovi mala pochváliť, že si chce zarobiť aspoň päť miliónov eur. Sudkyňa Maruniaková ju neposlúchala preto, že by si chcela zarobiť cez úplatky. Poslúchala ju preto, že sa jej bála – ako vplyvnej štátnej tajomníčky, ktorá pracuje pre Smer a ktorá neváha prekročiť svoje právomoci a zneužiť svoje postavenie, aby dosiahla svoje ciele.

Ak by Jankovská nebola štátna tajomníčka, ktorá sa starala o kariéru svojich ľudí (vrátane Maruniakovej), pre Kočnera a jeho obchody by bola celkom nezaujímavá.

4. Vírus z Wuchanu

Čínske úrady cez víkend prvýkrát pripustili, že nový koronavírus sa nezačal šíriť z wuchanského trhu so zvieratami. Naopak, trh mal byť len jednou z obetí neznámeho vírusu.

Vedci totiž zistili, že v nijakej z odobratých zvieracích vzoriek sa nepotvrdila nákaza koronavírusom SARS-CoV-2.

Teória o rozšírení vírusu z trhu a nakazených zvierat tým padá. Presnejšie: zaradila sa medzi špekulácie, ktoré nie sú ničím podložené. Ak by sme použili slová „strážcov faktov“, táto teória, pretláčaná ako oficiálna verzia, bola konšpirácia. My ju však takto nálepkovať nebudeme. Stále platí to, čo na začiatku. Nijaký z predpokladov nie je ani jasne potvrdený, ani jasne vyvrátený.

Na druhej strane sa ozýva čoraz viac vedcov, ktorí upozorňujú na podozrivé okolnosti šírenia nového koronavírusu. Troch amerických vedcov prekvapuje, že SARS-CoV-2 sa od začiatku dokázal mimoriadne úspešne šíriť najmä medzi ľuďmi, no zvieracieho pôvodcu sa stále nedarí vystopovať. Austrálski vedci zase tvrdia, že vírus je nezvyčajným spôsobom prispôsobený na nákazu človeka.

Aj šéf čínskeho Centra pre kontrolu chorôb priznáva, že „tento vírus sa nespráva ako typický koronavírus“.

Väčšina vedcov sa stále zhoduje, že SARS-CoV-2 je pravdepodobne jeden zo zmutovaných kmeňov zvieracieho koronavírusu rozšíreného medzi jaskynnými netopiermi. Otázne však ostáva, či bol zámerne laboratórne izolovaný, testovaný a „vylepšovaný“ pre jeho špecifickú schopnosť infikovať ľudí. Alebo sa rozšíril zo zvierat na človeka prirodzenou cestou a nezávisle od práce bioinžinierov.

Dnes by sme si už mohli priznať, že táto druhá možnosť nevyzerá o nič prijateľnejšie než tá prvá.